

indeholder Spiren til en ulykkelig Udvikling og, som foran udtalt, Farer for Statens Finans- og Pengevæsen, og da Staten igennem Lovforslaget overdrager en lille Kreds af private Mænd at forvalte aarlig Pengemidler, der udgør mere end det dobbelte af Statens Budget, med forpligtende Virkning for Statskassen og Landets skatteydende Borgere, kan Mindretallet ikke medvirke til dets Gennemførelse.“

Dette var vor Motivering for at stemme imod, og vi stemte ogsaa klart og bestemt imod, at Staten saaledes paatog sig en ubetinget og ubegrænset Kautionsforpligtelse overfor Landmandsbanken. Vor Motivering derfor var den og er den, at det er uoverkommeligt for Staten at kautionere for Erhvervslivets Gældsforpligtelser. Staten har ikke saadan Penge liggende ledige, Staten opkræver Skatterne hos Borgerne i det Omfang, i hvilket det er nødvendigt for at afholde de Udgifter, som forud er forudset og beregnet. Staten har ingen Penge tilovers til at indfri Kautitioner for Forretninglivet, og Erhvervslivets Omsætning er jo saa uhyre meget større end Statens, at det maa føre til Statsfinansernes Odelæggelse, naar disse skal hæfte for Erhvervslivets Tab.

Vi saa i Frederik den VI's Tid, for godt Hundrede Aar siden, det omvendte. Ulykkelige Krige, som en uduelig Regering udviklede Danmark i, satte Statens Penge over Styr; saa trykkede den enevældige Konge Pengesedler i et saadant Omfang, at den danske Mønt mistede sin Værdi, og Statsbankerotten indtraadte, og da denne var fremkaldt ved en uhyre Inflation gennem den mægtige Optrykning af Pengesedler, odelagde Statsfinansernes Tilstand tillige Erhvervslivet. Saa oprettede man Nationalbanken, og den enevældige Konge maatte give Afkald paa sin enevældige Ret til at trykke Pengesedler, og dette blev overladt til Nationalbanken som et Privilegium, og det blev saa dens Sag at administrere Erhvervslivets Finanser.

Saadan gik det indtil 1922. Saa skete der det, at vi igen gav os til at sammenblende Erhvervslivets og Statens Finanser. Denne Gang var det det omvendte, der var Tilfældet: Det var et stort Krak i Erhvervslivet, som desværre mødte et Flertal her i Rigsdagen, som var — jeg tør nok sige — letsindigt nok til at kautionere for hele den økonomiske Misère, som da var vil Behandling. Nu trues derfor Statens Finanser, om ikke med fuldkomment Sammenbrud saa dog med ganske overordentligt følelige Tab paa Grund af dette Ansvar for Erhvervslivets

Tab, som opsummeres gennem Landmandsbanken.

Vi fra vor Side maa naturligvis, som vi i sin Tid var Modstandere af, at denne Kaution blev overtaget, ogsaa ønske, at Staten snarest muligt kan blive frigjort for den. Den Deflation, som i den sidste Tid har fundet Sted, den mægtige Kronestigning har naturligvis sin Andel i de store Tab, vi nu er blevet stillet overfor, og det kan naturligvis heller ikke nægtes, at mange af disse Tab vilde være indtraadt alligevel, for Tiderne har været daarlige. Maaske ogsaa mange af de Industri- og Handelsforetagender, der her bliver skrevet af paa, ikke er blevet ledet med den største Dygtighed og Økonomi. Men alt det kan være, som det være vil. Staten er saaledes stillet, at naar Landmandsbankens Ledelse har Tillid til et Industriforetagende og dets Ledelse, kan den paa Statens Regning laane disse Folk lige saa mange Penge, det skal være. Det er en privat Bankforretning, men Staten kautionerer for den, saaledes at ethvert Tab, der paadrages den af dens Ledelse, bliver betalt af Staten.

Se, vi hæfter jo nu paa denne Maade til 1. April 1928. Jeg vil gerne gøre en Bemærkning, som jeg gjorde, allerede da vi havde den tredie Rekonstruktion af Landmandsbanken under Behandling, og det er denne, at vor Forpligtelse efter Ordene maa opfattes med en vis Begrænsning. Vi hæfter for Landmandsbanken til 1. April 1928, men dette kan jo forstaaes paa en af to Maader, enten saaledes at vi hæfter for al den Gæld, som Landmandsbankens Ledelse har paadraget Banken inden 1. April 1928, selv om denne Gæld først er blevet gjort gældende overfor Staten længe efter. Men Bestemmelsen kan ogsaa forstaaes med en Begrænsning, som er meget stærk i Forhold til det andet, nemlig saaledes, at Staten kun hæfter til den 1. April 1928, at den Dag falder Garantien bort, saaledes at den, der ikke har skaffet sig Betaling, enten i Banken eller hos dens Kautionist, Staten, inden den 1. April 1928, derefter ikke kan faa noget af Staten. Den 1. April 1928 kan Finansministeren lukke Laaget over Statskassen og dreje Nøglen om og laase for den Afdeling af Statskassen, hvoraf man udbetaler for Landmandsbankens Tab. Fra den Dag kan der ikke faas mere. Jeg maa bestemt hævde, at denne Opfattelse, som er forenelig med Ordene, er den, som skal gøres gældende, og jeg vil meget bede den højtærede Erhvervsminister her udtale sig om dette Spørgsmaal; og jeg haaber, at